

Quan el gremi es mira el melic

'Peius' Gener

Pompeu, o Pompeius Gener, àlies Peius, va ser un dels personatges més pintorescos i estrambòtics de la Catalunya del canvi de segle XIX al XX. Si el qualifiquem així és que s'ho mereixia de debò, envoltat com estava de personatges extravagants –vet aquí una extravagància que s'ha perdut, i tothom s'ha posat ara la mar de seriós; i els que pretenen fer un humor estripat, com Dolors Miquel als premis Ciutat de Barcelona, blasfemen. Mare meva!

En Peius va estudiar farmàcia i ciències naturals, va acabar la formació a l'estranger, i es va adscriure als corrents del positivisme francès, fins al punt d'aconseguir que el seu llibre *La mort et le diable* (1880) fos prologat per Littré, del qual parlarem dissabte vinent. D'en Peius Gener se n'explicaven tantes, que els seus amics, un cop ell sebolit, li van publicar a títol pòstum un llibret de meravella, *Coses d'en Peius*, farcit de "records anecdòtics, seriosos i humorístics", escrit per ell mateix.

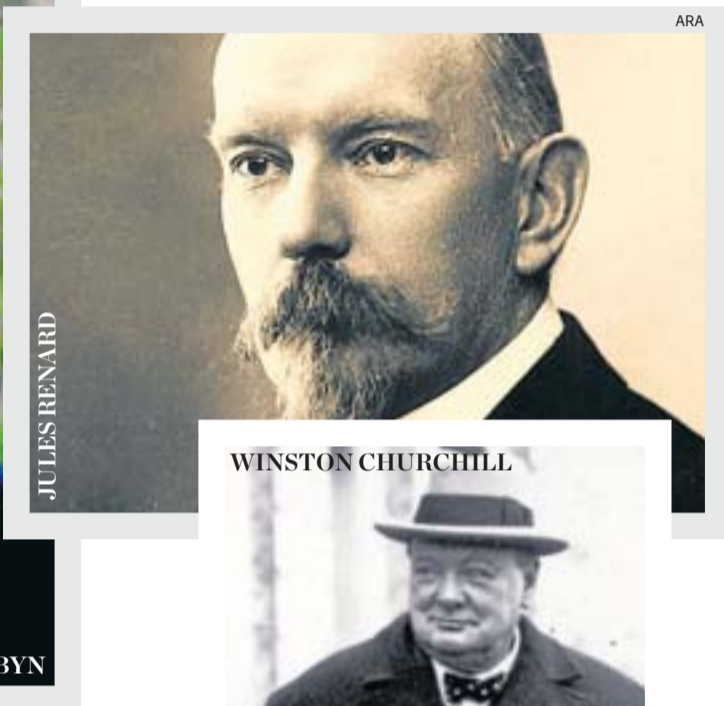
Al capítol *Els meus descobriments científics* –no en consta cap, per cert, als annals de la història de la ciència–, en Peius deia haver descobert que les sals anomenades *thorium* i *lirconium*, en llur estat de nitrats, no eren lluminoses, i si ho eren era a causa de certes impureses que els acompanyaven i d'altres nitrats que, en ser reduïts a òxids per la incineració, produïen una llum més o menys viva. En Peius estava content com un gínjol a causa del seu descobriment, però aquestes propietats dels components esmentats ja les havia descobert feia molts anys el físic Robert Bunsen, pare de l'actual encenedor.

RUTH MARIOT

En una altra ocasió es va posar en contacte amb William Krookes, químic i físic anglès, perquè li expliqués com passaria que, segons deia el britànic, "vindria un dia que un medicament posat dins d'un pot d'una farmàcia de Londres podria curar o modificar el curs d'una malaltia d'un malalt que es trobés a Manchester". Pompeu Gener hi afegeix que tal asseveració li va valer, a Krookes, "que se'l tractés de boig o esbojarrat pels seus compatricis". El que en Peius no va afirmar mai és que, posats a compartir aquesta mena de teories, ell mateix havia de ser titllat d'esbojarrat i boig: ho era. Al capítol *La meva neurastènia*, en Peius afirmava que a París se li havien obert totes les portes del món científic i literari, però que, en tornar a Barcelona, es va trobar "amb el desgany més desconsolador".

Pobre amic Peius! Quin geni del país! Com us enyorem a vós, en Rusiñol, en Casas, en Francesc Pujols i tots els eixelebrats que Catalunya solia donar per llei de naturalesa! ♦♦

WINSTON CHURCHILL

GETTY

El rerefons dels guardons literaris, de l'ofici d'escriure i de l'ofici de vendre llibres

La sàtira sobre els premis literaris que ha rebut un premi literari

Els gremis són endogàmics per definició, però diria que el cultural ho és fins a l'ofec. Els creadors, tan ocupats a repassar les misèries del sector, sovint s'obliden de crear. Ens omplim la boca de cultura en lloc de dedicar-nos a fer-ne i a gaudir-ne. Però l'endogàmia també pot ser productiva i divertida. Fins i tot pot passar que algú escrigui una sàtira sobre els premis literaris i que l'obra en qüestió acabi rebent un premi literari. És el cas de la novel·la *No tinc paraules*, d'Edward St Aubyn, publicada per Raig Verd i traduïda per Yannick Garcia. Per descomptat, el llibre arrencarà mitjos somriures dels del gremi de la lletra impresa, que –una de tres– o bé han format part de jurats de premis literaris, o bé han guanyat premis literaris, o bé s'han presentat a premis literaris (si no encaixen en cap d'aquestes categories, ni en les tres alhora, molt probablement pertanyeu a un altre gremi, qui sap si menys endogàmic).

Sí, els col·legues de la cosa llibresca s'hi veuran retratats. "La Penny –llegim– trobava irònic que la seva devoció servil per la causa de la literatura li impedís continuar escrivint la seva pròpia novel·la". No conec cap escriptor que no experimenti cada dia aquesta ironia.

La mateixa Penny es planteja donar el seu vot com a membre del jurat del Premi Literari Elisi a un llibre ambientat a la Segona Guerra Mundial que fa una descripció molt convincent de Churchill. I que fuig, doncs, de l'endogàmia literària: "Amb un llibret tan ben documentat com aquell acabaves aprenent coses, i això no ho podies dir de les vel·leïtats neuròtiques de moltíssims escriptors que no sortien de casa seva, on només llegien, escrivien i reflexionaven sobre literatura. Per què no sortien i canviaven d'aires? Fer-se funcionaris, treballar en una fàbrica, fer de mestres d'escola; sortir dels seus mons tan petitets i conèixer persones de carn i ossos; qualsevol cosa abans que quedar-se tot el sant dia a casa escrivint".

Tancar-te a casa tot el dia no garanteix que escriguis res de bo

No hi ha cap garantia que fer guàrdia hores i hores davant d'un full o pantalla en blanc es tradueixi en més i millors pàgines escrites. Ja ho va constatar l'autor francès Jules Renard (1864-1910): "Per treballar, un suprimeix les obligacions de la seva vida. Res de visites, res de sopars fora de casa, res d'esgrima ni de passejos. Un creu que podrà treballar, fer coses belles, i, sobre aquest gran full gris que és una jornada, la

ment no hi projecta res". De les reflexions sobre l'ofici d'escriure que fa Renard en els seus dietaris, en subratllaria tants cops com calgui la següent frase: "La literatura no té el poder de provocar emoció amb el que no en té". D'on no n'hi ha no en raja, per més literatura que hi posis.

Clients que busquen coses rares i llibreters curats d'espants

Dec tenir un dia endogàmic: fullejo *Cosas raras que se oyen en las librerías* (Malpaso), del llibreter anglès Jen Campbell, amb un afegitó final que recull anècdotes de llibreries d'aquí. Se'n senten de tots colors, a les botigues de llibres. A l'Edinburgh Bookshop, al districte de Bruntsfield de la capital escocesa, un home va demanar pels títols de ficció. Li van preguntar si en buscava cap en concret. "Qualsevol de Stefan Browning", va respondre. El llibreter va admetre que no coneixia aquest autor, i el client va aclarir: "Em dic Stefan Browning, i m'agrada entrar a les llibreries per saber si algú amb el meu nom ha escrit un llibre. Així el compraria i presumiria d'haver publicat una novel·la".

I en una Waterstone's irlandesa, un client va preguntar: "Si hagués de conèixer l'amor de la meua vida en aquesta llibreria, a quina secció creu que el podria trobar?" ♦♦